

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz (przewodniczący)

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska (sprawozdawca)

SSN Ewa Stefańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 12 marca 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Syndyka masy upadłości T. spółki akcyjnej w upadłości w O.
od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z 9 marca 2022 r., XIII Ga 1958/21,

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości T. spółki akcyjnej w upadłości w
O.

przeciwko Syndykowi masy upadłości E. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
w upadłości w O.

o wyłączenie z masy upadłości

- 1. uchyła zaskarżone wyrok w pkt II w całości;**
- 2. oddala skargę kasacyjną w pozostałym zakresie;**
- 3. zasądza od Syndyka masy upadłości T. spółki akcyjnej w upadłości z siedzibą w O. na rzecz Syndyka masy upadłości E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości z siedzibą w O. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

Agnieszka Góra-Błaszczkowska

Dariusz Pawłyszcz

Ewa Stefańska

r.g.

UZASADNIENIE

Syndyk masy upadłości T. Spółka Akcyjna w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O. wniósł o wyłączenie z masy upadłości E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości z siedzibą w O.W. (dalej jako [...]) ruchomości wchodzących w skład prowadzonego przez A.Ś. przedsiębiorstwa Z. w K., które nie zostały skutecznie wniesione tytułem wkładu do upadłej spółki przez A.Ś.

Wyrokiem z 11 października 2021 r. Sąd Rejonowy w Kaliszu oddalił powództwo Syndyka masy upadłości T. Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O. przeciwko Syndykowi masy upadłości E. (pkt 1) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt 2).

Wyrokiem z 9 marca 2022 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację wniesioną przez powoda (pkt I) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt II).

Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy, zgodnie z którymi 25 kwietnia 2013 r. nadzwyczajne zgromadzenie wspólników E. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki o 28 334 500 zł poprzez ustanowienie 56 669 nowych udziałów o wartości nominalnej po 500 zł. Podwyższenie kapitału zakładowego miało nastąpić poprzez wniesienie przez A.Ś. (jedyne go wspólnika) do spółki aportu w postaci przedsiębiorstwa działającego pod nazwą Z. w K., w którego skład wchodziła nieruchomość, dla której prowadzona jest księga wieczysta numer [...]. Wszystkie udziały, o które miał zostać podwyższony kapitał zakładowy, miał objąć A.Ś. Tego samego dnia A.Ś. oświadczył, że obejmuje 56 669 udziałów w spółce oraz zobowiązał się do przeniesienia na rzecz spółki ww. nieruchomości bezzwłocznie po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego. Przebieg zgromadzenia wspólników i oświadczenie wspólnika zostały zaprotokołowane w akcie notarialnym.

A.Ś., prowadzący działalność gospodarczą pod firmę Z. w K., zawarł 26 kwietnia 2013 r. z E. w formie pisemnej umowę przenoszącą własność

przedsiębiorstwa na pokrycie wkładów w spółce. Wskazano, że przedsiębiorstwo obejmuje środki trwałe, wartości niematerialne i prawne, środki trwałe w budowie, materiały, produkcję, towary, należności. Na mocy tej umowy A.Ś. potwierdził przeniesienie własności przedsiębiorstwa na spółkę, z wyłączeniem nieruchomości i wydał je spółce z dniem podpisania umowy.

W dniu 1 lipca 2013 r. A.Ś. oraz E. sp. z o.o. zawarli w formie aktu notarialnego umowę, na mocy której A.Ś. w wykonaniu zobowiązania wynikającego z wyżej opisanej uchwały zgromadzenia wspólników przeniósł na spółkę prawo własności zabudowanej nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta numer [...].

Spółka T. S.A. w upadłości likwidacyjnej w O. uzyskała przeciwko A.Ś. tytuł egzekucyjny w postaci wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Opolu z 30 sierpnia 2018 r., sygn. akt V P 9/18. Komornik sądowy 5 grudnia 2019 r. zajął wierzytelność A.Ś. wobec E. o wydanie ruchomości ujętych w przedłożonym przez wierzyciela wydruku kartoteki środków trwałych z 10 września 2019 r. pod wskazanymi w zawiadomieniu pozycjami.

Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy, zgodnie z którymi powództwo o wyłączenie z masy upadłości wytoczono z zachowaniem terminu miesięcznego, wytyczonego przez art. 74 ust. 2 prawa upadłościowego.

W ocenie Sądu Okręgowego powód nie udowodnił, że przedmiotem wcześniejszego wniosku o wyłączenie z masy upadłości, złożonego do sędziego- komisarza było twierdzenie, że A.Ś. nie posiadał woli przeniesienia przedsiębiorstwa na rzecz spółki W. i po sporządzeniu aktu notarialnego, w którym złożył oświadczenie w objęciu nowych udziałów w spółce, w zamian za aport, nadal pozostawał w przekonaniu, że jest on właścicielem ruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa M.

Jak zarzucił pozwany, we wniosku skierowanym do sędziego - komisarza o wyłączenie ruchomości z masy upadłości powód nie przedstawił twierdzeń dotyczących istnienia lub braku woli po stronie A.Ś. przeniesienia ruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa M. na spółkę W. Powód jedynie skupił się na kwestiach prawnych dotyczących nieważności umowy przenoszącej

przedsiębiorstwo, która jego zdaniem została zawarta z naruszeniem formy. Powód twierdzeniu pozwanego w tym przedmiocie nie zaprzeczył, co zostało poczytane przez Sąd Okręgowy jak przyznanie w znaczeniu art. 230 k.p.c. Sąd odwołał się do tej konstrukcji, gdyż w aktach sprawy nie było wniosku o wyłączenie z masy upadłości, który był wcześniej przedmiotem oceny przez sędziego- komisarza. Znajduje się on aktach postępowania upadłościowego spółki W., prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Kaliszu pod sygnaturą V GUp 46/20, ale nie zostały one przedstawione wraz z apelacją - w formie załącznika. Sąd drugiej instancji uznał, że obowiązkiem powoda było dołączenie wniosku o wyłączenie z masy upadłości, który wcześniej podlegał ocenie przez sędziego - komisarza, celem wykazania, że fakt istnienia lub braku woli po stronie A.Ś. do przeniesienia ruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa na rzecz spółki W. był już przedmiotem badania.

Sąd Okręgowy uznał, że Sąd Rejonowy prawidłowo wyeliminował z ustaleń faktycznych rzekomy fakt, że A.Ś. nie obejmował swoją wolą przeniesienia własności przedsiębiorstwa M. na rzecz spółki W.

Sąd drugiej instancji wskazał, że umowa najmu nr 1 z dnia 25 listopada 2013 r. dotycząca 10 ruchomości wymienionych w załączniku nie pozwala na ocenę występowania bądź braku woli A.Ś. do przeniesienia przedsiębiorstwa M. na rzecz spółki W. w wykonaniu uchwały z kwietnia 2013 r. o podwyższeniu kapitału zakładowego tej spółki. Nie zostało bowiem wyjaśnione, czy A.Ś. po przeniesieniu przedsiębiorstwa M. został pozbawiony jakiegokolwiek majątku ruchomego, którym mógłby dysponować drodze umowy najmu. Do czasu przeniesienia przedsiębiorstwa A.Ś. realizował się jako przedsiębiorca co najmniej dwutorowo: jako właściciel M. i jako jedyny wspólnik E. spółki z o.o. Nie zostało jednak wykluczone, że A.Ś. działał w ramach jeszcze innego przedsięwzięcia, w ramach którego posiadał ruchomości, które nie wchodziły w skład przedsiębiorstwa M. Znamienne jest, że na spornej umowie najmu A.Ś. nie określa się jako M., lecz używa tylko numeru NIP (który jest jeden dla każdego podatnika bez względu ilość przedsiębiorstw, które prowadzi), wskazuje też na adres zamieszkania i numer dowodu osobistego.

Wykaz wynajętych ruchomości na podstawie umowy z dnia 25 listopada 2013 r. nie wyjaśnia też, czy są to te same przedmioty, które spółka W. nabyła od A.Ś., a które zostały wymienione w wykazie środków trwałych, załączonym przez pozwanego przy odpowiedzi na pozew. W wykazie tym figuruje 974 maszyn i urządzeń, które zostały opisane w inny sposób, niż te wymienione w załączniku do umowy najmu. Nie sposób więc przyjąć, że zawierając umowę najmu A.Ś. zadysponował jako właściciel tymi samymi ruchomościami, które wcześniej miał przenieść na rzecz spółki W. Strona powodowa nie wyjaśniła, że konkretne pozycje z wykazu środków trwałych są tożsame z ruchomościami opisanymi w załączniku do umowy najmu.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że czynność objęcia wkładu w nowo powołanej spółce z ograniczoną odpowiedzialnością przez pokrycie tego udziału aportem stanowi co do zasady czynność prawną zobowiązującą- rozporządzającą.

Sąd Okręgowy zauważył, że wkład niepieniężny może posłużyć nie tylko do pokrycia kapitału zakładowego spółki w nowo utworzonej spółce, ale również- w przypadku podwyższenia kapitału zakładowego- w spółce już istniejącej. Zgodnie z art. 261 k.s.h. do podwyższenia kapitału zakładowego mają odpowiednie zastosowanie między innymi przepisy dotyczące wnoszenia wkładów niepieniężnych do spółki. Oznacza to konieczność zastosowania art. 158 § 1 k.s.h. przez określenie w uchwale o podwyższeniu kapitału przedmiotu wkładu, osoby wspólnika wnoszącego aport, liczby i wartości nominalnej objętych w zamian udziałów. Do przeniesienia na spółkę prawa do przedmiotu wkładu nie jest zatem konieczne zawarcie odrębnej umowy przenoszącej prawo do przedmiotu aportu na spółkę. Aport przechodzi na spółkę już na podstawie jednostronnego oświadczenia woli wspólnika, oświadczenia będącego elementem procedury podwyższenia kapitału zakładowego. Jeżeli uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego opisuje szczegółowo przedmiot aportu oraz wskazuje wspólnika wnoszącego wkład, a następnie wspólnik ten składa oświadczenie, że obejmuje udziały i pokrywa je aportem opisanym w uchwale, nie ma już miejsca na składanie jakichkolwiek dalszych oświadczeń woli zarządu spółki, do której aport jest wnoszony. W szczególności zbędne jest oświadczenie zarządu w imieniu spółki, że spółka aport przyjmuje. Zarząd zobowiązany jest jedynie do kontroli adekwatności wyceny aportu w

stosunku do wartości obejmowanych w zamian udziałów oraz do zgłoszenia sądowi rejestrowemu zmian w umowie spółki. Takie tylko znaczenie można nadać zapisowi § 2 aktu notarialnego z dnia 25 kwietnia 2013 r. mocą którego wykonanie uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego powierzono zarządowi.

Jeśli jednak uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego zawarta jest w formie aktu notarialnego, określa przedmiot wkładu niepieniężnego oraz osobę wspólnika wnoszącego aport, jak również liczbę i wartość nominalną objętych w zamian udziałów, a także zawiera oświadczenie wspólnika w tej samej formie o objęciu nowych udziałów, zbędne są jakiekolwiek dalsze czynności o skutku rozporządzającym.

Sąd Okręgowy podzielił wywód Sądu Rejonowego w zakresie stwierdzenia, że oświadczenia zawarte w akcie notarialnym z dnia 25 kwietnia 2013 r. mają formę bardziej rygorystyczną niż ta, wynikająca z treści art. 751 § 1 k.c. Określają też precyzyjnie przedmiot aportu oraz ilość nowoutworzonych udziałów w spółce, które A.Ś. objął w zamian. Nie istniała więc żadna potrzeba zawierania dodatkowych umów o przeniesieniu przedsiębiorstwa. Skutek taki nastąpił autonomicznie w trybie wytyczonym przez przepisy k.s.h. Zatem dalsze czynności podjęte przez A.Ś. i zarząd spółki W., polegające na zawarciu umowy z dnia 26 kwietnia 2013 r., pozbawione były znaczenia prawnego i zostały podjęte jedynie z ostrożności, przez wzgląd na rozbieżności w orzecznictwie i doktrynie na tle przedmiotowego problemu.

Sąd drugiej instancji zauważył, że zgodnie z treścią art. 75¹ § 1 k.c. jedynie zbycie przedsiębiorstwa wymaga określonej formy. Przez zbycie przedsiębiorstwa należy rozumieć tylko czynność rozporządzającą. Czynność przysparzająca polegająca na przejęciu przedsiębiorstwa od zbywcy nie wymaga formy szczególnej. Jeśli więc w ogóle dla zarządu spółki W. pozostawało jakieś pole celem realizacji uchwały z dnia 25 kwietnia 2013 r., zostało ono wyczerpane w umowie zawartej dnia następnego. Rozporządzenie przedsiębiorstwem, polegające na złożeniu przez A.Ś. oświadczenia o objęciu nowych udziałów w spółce i pokrycie ich aportem w postaci przedsiębiorstwa nastąpiło zaś w dniu

25 kwietnia 2013 r, co wprost wynika z treści § 3 i § 1 pkt 2 aktu notarialnego, sporządzonego w tej dacie.

Sąd drugiej instancji wskazał, że powód nie zaprzeczył, że orzeczenia podjęte przez Sądy w Opolu, gdzie Syndyk masy upadłości spółki E. ubiegał się o wyłączenie określonych ruchomości z masy upadłości spółki T. zapadły w stanie faktycznym, który nie uwzględniał uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego E. z dnia 25 kwietnia 2013 r. Powód w tamtej sprawie nie powołał na czas faktów wynikających w owej uchwale, co spowodowało, że Sądy w Opolu pominęły te fakty, opierając się na art. 74 ust. 3 prawa upadłościowego. Wyrok dnia 30 listopada 2015 r. wydany przez Sąd Rejonowy w Opolu w sprawie V GUo 3/15 oraz wyrok z dnia 11 marca 2016 r. wydany przez Sąd Okręgowy w Opolu w sprawie VI Ga 16/16 miały charakter ograniczony. Odnosiły się jedynie do dwóch maszyn, które nie stanowią obecnie przedmiotu sporu. Ponadto orzeczenia te były oparte jedynie na analizie umowy zawartej w dniu 26 kwietnia 2013 r. Analiza skutków uchwały z dnia wcześniejszego o podwyższeniu kapitału zakładowego, dokonana przez Sąd Rejonowy w Opolu, została przedstawiona jedynie na marginesie rozważań głównych i opierała się tylko na jednym z poglądów wyrażonych w doktrynie, W związku z tym treść orzeczeń podjętych przez Sądy w Opolu nie mogła wpłynąć na utratę dobrej wiary spółki W. co do ruchomości stanowiących składniki przedsiębiorstwa M., które cały czas były w jej posiadaniu. Posiadanie wykonywane przez Spółkę W. było niezakłócone począwszy od dnia 26 kwietnia 2013 r. co spowodowało, że nawet w przypadku przyjęcia, że uchwała z dnia 25 kwietnia 2013 r i złożone w jej wyniku oświadczenie o objęciu nowych udziałów przez A.Ś. w zamian za aport w postaci przedsiębiorstwa, nie miały charakteru rozporządzającego, należało przyjąć, że spółka nabyła prawo własności ruchomości w wyniku zasiedzenia - z dniem 26 kwietnia 2016 r. Powództwo podlegało więc oddaleniu bez względu na ocenę prawną skutków aktu notarialnego z dnia 25 kwietnia 2013 r.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi skargę kasacyjną wywiódł powód, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

1. art. 98 § 1,3 i 4 k.p.c. przy zast. § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w zw. z § 2 pkt 6 tego rozporządzenia oraz w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w zw. z § 2 pkt 6 tego rozporządzenia poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu minimalnemu pełnomocnika pozwanego będącego adwokatem lub radcą prawnym, podczas gdy pozwany nie korzystał z pomocy pełnomocnika w toku tego postępowania,

2. art. 230 k.p.c. poprzez bezpodstawne uznanie, iż powód w sposób dorozumiany przyznał, że we wniosku skierowanym do sędziego komisarza o wyłączenie ruchomości z masy upadłości E. Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w O.W. powód nie przedstawił twierdzeń dotyczących woli lub braku woli po stronie A.Ś. przeniesienia ruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa M. na spółkę W.,

3. art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez bezzasadne obciążenie powoda skutkami procesowymi niewykazania, iż twierdzenia dotyczące braku woli po stronie A.Ś. przeniesienia ruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa M. na spółkę W. były zawarte w treści wniosku o wyłączenie z masy upadłości ruchomości objętych wniesionym powództwem,

4. art. 74 § 3 Pr.up. poprzez błędne zastosowanie tego przepisu, a w konsekwencji przyjęcie, iż twierdzenia dotyczące braku woli po stronie A.Ś. przeniesienia ruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa M. na spółkę W. - jako rzekomo niebędące zawarte w treści wniosku o wyłączenie z masy upadłości ruchomości objętych wniesionym powództwem - podlegają prekluzji,

5. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez niedopuszczenie z urzędu dowodu z wniosku powoda o wyłączenie z masy upadłości ruchomości objętych wniesionym powództwem,

6. art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez bezzasadne obciążenie powoda skutkami procesowymi niewykazania, iż A.Ś. po przeniesieniu przedsiębiorstwa M. został pozbawiony jakiegokolwiek majątku ruchomego, którym mógłby dysponować w drodze umowy najmu,

a. art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 387 § 21 pkt 2 k.p.c. poprzez zaniechanie ustosunkowania się do zarzutu apelacyjnego powoda, zawartego w punkcie 2 lit. a) petitum jego apelacji, a dotyczącego naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie, polegające na zaniechaniu dokonania wykładni oświadczeń woli A.Ś. oraz spółki E. Sp. z o.o. zawartych w umowie przeniesienia własności przedsiębiorstwa na pokrycie wkładów z dnia 26 kwietnia 2013 r.,

7. art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 387 § 21 pkt 2 k.p.c. poprzez zaniechanie ustosunkowania się do zarzutu apelacyjnego powoda zawartego w punkcie 4 lit. b) petitum jego apelacji, a dotyczącego błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na wadliwym przyjęciu, iż spółka E. Sp. z o.o. od 26 kwietnia 2013 r. nieprzerwanie włada objętymi wnioskiem ruchomościami i dysponuje nimi jak właściciel, podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż spółka ta z pewnością nie władała od tej daty tokarką [...] oraz frezarko-nakiełczarką [...],

8. naruszeniu przepisów prawa materialnego, a to:

1. art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez jego wadliwe zastosowanie, polegające na dokonaniu wykładni oświadczenia woli A.Ś. oraz spółki E. Sp. z o.o. zawartych w protokole zgromadzenia wspólników z dnia 25 kwietnia 2013 r. z pominięciem treści umowy przeniesienia własności przedsiębiorstwa na pokrycie wkładów z dnia 26 kwietnia 2013 r..

2. art. 258 § 2 k.s.h. oraz art. 158 § 1 k.s.h. w zw. z art. 261 k.s.h. oraz art. 151 § 1 k.c. i 510 § 1 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. poprzez wadliwą wykładnię tych

przepisów polegającą na przyjęciu, iż podjęcie uchwały przez zgromadzenie wspólników spółki E. Sp. z o.o. o podwyższeniu kapitału zakładowego i złożenie oświadczenia przez A.Ś. doprowadziło do wniesienia aportem przedsiębiorstwa M., tj., że czynność ta miała skutek zobowiązująco- rozporządzający,

3.art. 258 § 2 k.s.h. oraz art. 158 § 1 k.s.h. w zw. z art. 261 k.s.h. oraz art. 151 § 1 k.c. i 510 § 1 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. poprzez wadliwą wykładnię tych przepisów polegającą na przyjęciu, iż objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie następuje w wyniku umowy, a w drodze jednostronnego oświadczenia woli wspólnika,

4.naruszenie art. 201 § 1 k.s.h. oraz 38 k.c. poprzez niezastosowanie tych przepisów, a w konsekwencji przyjęcie, iż spółka z ograniczoną odpowiedzialnością może dokonywać czynności prawnych poprzez zgromadzenie wspólników, konsekwencja, których to błędów było naruszenie:

5. art. 751 § 1 k.c. w zw. z art. 73 § 2 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. poprzez ich niezastosowanie, podczas gdy przepisy te miały obligatoryjne zastosowanie w zaistniałym stanie faktycznym,

a nadto:

6. art. 174 § 1 k.c. w zw. z art. 7 k.c. w zw. z art. 38 k.c. poprzez wadliwe zastosowanie tych przepisów i przyjęcie, że spółka E. Sp. z o.o. posiadała nieprzerwanie w dobrej wierze ruchomości wchodzące w skład przedsiębiorstwa M. od dnia 26 kwietnia 2013 r., w wyniku czego doszło do zasiedzenia tych ruchomości z dniem 26 kwietnia 2016 r.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna w części dotyczącej orzeczenia o kosztach procesu była zasadna.

Rację ma skarżący, iż doszło do naruszenia art. 98 § 1,3 i 4 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w zw. z § 2 pkt 6 tego rozporządzenia oraz w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w zw. z § 2 pkt 6 tego rozporządzenia, bowiem przed Sądem drugiej instancji pozwany nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Błędne zasądzenie kosztów procesu przyznał w uzasadnieniu Sąd Okręgowy; podniesiony przez skarżącego zarzut w tym zakresie należało uznać za uzasadniony.

W konsekwencji Sąd Najwyższy w punkcie 1 swojego wyroku, uchylił punkt 2 wyroku Sądu Okręgowego.

W pozostałym zakresie skarga kasacyjna podlegała oddaleniu.

Całkowicie bezzasadne są zarzuty naruszenia prawa procesowego. Zmierzają one w istocie do zakwestionowania stanu faktycznego i oceny dowodów, co jest niedopuszczalne. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Przedmiotem sprawy było wyłączenie z masy upadłości ruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa Z. w K. Podstawą prawną orzeczeń sądów powszechnych był art. 73 i nast. pr. up. Zgodnie z treścią art. 73 pr. up. we wniosku o wyłączenie z masy upadłości należy zgłosić wszelkie twierdzenia, zarzuty i dowody na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku dalszego postępowania. Natomiast zgodnie z art. 74 ust. 3 pr. up. powództwo może być oparte wyłącznie na twierdzeniach i zarzutach zgłoszonych we wniosku o wyłączenie z masy upadłości. Inne twierdzenia i zarzuty mogą być zgłaszane tylko gdy powód wykaże, że ich wcześniejsze zgłoszenie było niemożliwe.

Z uzasadnienia Sądu I instancji wynika, że Sąd ten oddalił jako spóźniony wniosek dowodowy E., zmierzający do przeprowadzenia dowodu z aktu notarialnego z 25 kwietnia

2013r., zawierającego uchwałę Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników powodowej spółki o podwyższenie kapitału zakładowego przez wniesienie jako aportu przedsiębiorstwa A.Ś.

W opisaney sytuacji procesowej (po oddaleniu wskazanego wyżej wniosku dowodowego) analiza podniesionych w skardze kasacyjnej zarzutów naruszenia prawa materialnego prowadzi do konkluzji, że zostały one sformułowane w sposób podważający w istocie ustalenia stanu faktycznego i ocenę dowodów. Jak już wyżej wskazano, nie jest to dopuszczalne w skardze kasacyjnej, gdyż Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową. Ponadto zarzuty te są niemal tożsame z zarzutami apelacji, zostały więc już rozpoznane przez sąd drugiej instancji. Konieczne jest też zaznaczenie, że powoływanie niektórych z tych przepisów przez sądy w uzasadnieniach wyroków, miało na celu wzmocnienie argumentacji dotyczącej bezzasadności powództwa o wyłączenie określonego przedmiotu z masy upadłości oraz systematyzację poszczególnych, dokonanych w sprawie czynności, oraz ich ocenę w odniesieniu do przedmiotu sprawy. Nie daje się więc uzasadnić teza skarżącego, że są to przepisy stanowiące podstawę prawną rozstrzygnięcia, nie mogą więc być one skutecznie podnoszone jako podstawa skargi kasacyjnej.

W orzecznictwie i literaturze przedmiotu zgodnie bowiem przyjmuje się, że skarga kasacyjna nie może być oparta na zarzutach naruszenia przepisów, które nie były przedmiotem orzekania (por. wyr. SN z 8.11.2005 r., I CK 201/05, Legalis). W wyroku z 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 464/13, Legalis, SN podkreślił, że przepis prawa, który nie był i nie mógł być podstawą rozstrzygnięcia, nie może być kwalifikowany jako błąd w orzekaniu. W takim wypadku bowiem nie ma związku pomiędzy ustalonym stanem faktycznym, jako przedmiotem subsumcji, a normą prawną powołaną, jako naruszona. Również w wyroku z 20 grudnia 2019 r., II CSK 507/18, Legalis, SN zawęził możliwość postawienia zarzutu, o którym mowa w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. do przepisów objętych podstawą faktyczną i prawną rozstrzygnięcia. Co prawda, w wyjątkowych sytuacjach dopuścił powołanie w skardze kasacyjnej (w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego) przepisu, który nie stanowił podstawy prawnej żądania ani podstawy orzeczenia, jednakże

z tym zastrzeżeniem, że konieczną przesłanką takiego skonstruowania skargi kasacyjnej jest, by zarzut niezastosowania przepisu prawa materialnego przez sąd odwoławczy był odniesiony do stanu faktycznego stanowiącego podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Niemniej jednak nie budzi wątpliwości Sądu Najwyższego, że nie naruszono art. 65 § 1 i 2 k.c. Oświadczenie woli A.Ś. oraz spółki E. Sp. z o.o. zawartych w protokole zgromadzenia wspólników z dnia 25 kwietnia 2013 r. zostało przez sądy prawidłowo zinterpretowane; nie pominięto treści umowy przeniesienia własności przedsiębiorstwa na pokrycie wkładów z dnia 26 kwietnia 2013 r. Swoje stanowisko w tej kwestii sądy obu instancji wyraziły w sposób przekonujący, tak samo zresztą jak stanowisko w kwestii skutków podjęcia uchwały przez zgromadzenie wspólników spółki E. Sp. z o.o. o podwyższeniu kapitału zakładowego i złożenie oświadczenia przez A.Ś. co do wniesienia aportem przedsiębiorstwa M. W sprawie nie doszło więc do naruszenia art. 258 § 2 k.s.h. oraz art. 158 § 1 k.s.h. w zw. z art. 261 k.s.h. oraz art. 151 § 1 k.c. i 510 § 1 k.c. wzw. z art. 2 k.s.h.

Jeżeli chodzi o zarzut, że objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie następuje w wyniku umowy, a w drodze jednostronnego oświadczenia woli wspólnika, Sąd Najwyższy w wyroku z 21 października 2016 r. IV CSK 835/15 stwierdził, że art. 258 § 1 k.s.h. ma charakter dyspozytywny. O tym, jakie zasady obowiązują przy objęciu udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym, w pierwszym rzędzie decydują postanowienia umowy spółki. W razie braku unormowań umownych kwestie te mogą być uregulowane w uchwale o podwyższeniu kapitału zakładowego, a dopiero w dalszej kolejności obowiązują zasady ustawowe. Zatem ustawodawca dopuścił możliwość odmiennego unormowania w uchwale o podwyższeniu kapitału zakładowego praw pierwszeństwa dotychczasowych wspólników w objęciu udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym w stosunku do ustawowych zasad, gdy umowa spółki tego nie reguluje.

Z chwilą wpisania do rejestru podwyższenia kapitału powstało 56 669 nowych udziałów (art. 262 § 4 k.s.h.), a spółka stała się właścicielem rzeczy wniesionych tytułem aportu na ich pokrycie. Tylko w przypadku nieruchomości konieczna była odrębna umowa

przeniesienia własności, lecz przed jej zawarciem spółce przysługiwało roszczenie o przeniesienie własności. Wspólnik nie może kwestionować przejścia aportu na spółkę bez wzruszenia uchwały o podwyższeniu kapitału. W niniejszej sprawie prawa wspólnika wykonuje powód na mocy zajęcia egzekucyjnego praw wspólnika, a tym samym może żądać tylko tego, czego wspólnik mógł żądać przed zajęciem jego praw. Udziały wspólnika objęte w zamian za aport nadal istnieją i podlegają zajęciu. Wierzyciele spółki, obecnie w upadłości, zawierając z nią umowy, mieli prawo działać w zaufaniu do wpisów w Krajowym Rejestrze Sądowym, w tym co do wielkości kapitału zakładowego. Dopuszczenie do wycofania aportu, bez obniżenia lub unieważnienia podwyższenia kapitału, podważałoby ochronną funkcję kapitału zakładowego, a bez tej funkcji pojęcie kapitału zakładowego było zbędne.

W sprawie nie naruszono art. 201 § 1 k.s.h. gdyż nie był on podstawą orzekania przez sądy meriti. Zarzucane w skardze niezastosowanie go w sprawie jest w istocie polemiką z ustalonym stanem faktycznym sprawy. Analogicznie, skoro Sądy nie zastosowały art. 751 § 1 k.c. w zw. z art. 73 § 2 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. badanie zarzutu „niezastosowania” tych przepisów jest zbędne.

Nieuzasadniony jest zarzut naruszenia art. 174 § 1 k.c. w zw. z art. 7 k.c. w zw. z art. 38 k.c. Co do zasiedzenia spornych ruchomości Sądy meriti (na podstawie stanowiska pozwanego i zgromadzonych dokumentów) przyjęły, że od 26 kwietnia 2013 r. E. nieprzerwanie włada objętymi wnioskiem ruchomościami i dysponuje nimi jak właściciel. Uwzględniając występujące doktrynie i judykaturze rozbieżności w odniesieniu do oceny sposobu wniesienia aportu do spółki przy podnoszeniu kapitału zakładowego, postawę wspólnika upadłej, który nie kwestionował jej prawa, sądy przyjęły, że spółka pozostawała w usprawiedliwionym przekonaniu, że przysługuje jej prawo własności. Sąd pierwszej instancji podkreślił też, że jego ocena nie uległa zmianie z dniem 30 listopada 2015 roku, kiedy Sąd Rejonowy w Opolu wyrokiem w sprawie o wyłączenie rzeczy z masy upadłości oddalił powództwo upadłej. Sprawa dotyczyła jedynie dwóch składników majątkowych, a postępowanie dowodowe przed Sądem w Opolu nie uwzględniło spóźnionego istotnego dowodu dla rozstrzygnięcia sprawy jak wskazano we wcześniejszych rozważaniach. Należy przyznać rację sądom powszechnym, że dłużnik nabył skutecznie własność przedsiębiorstwa poprzez podwyższenie kapitału zakładowego spółki,

potwierdzonego wpisem KRS o podwyższeniu kapitału zakładowego. E. spełniło też przesłanki do nabycia przedmiotowych ruchomości w drodze zasiedzenia.

Mając na uwadze zaprezentowane argumenty, Sąd Najwyższy w punkcie 2 wyroku oddalił skargę kasacyjną w pozostałym zakresie na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., jako nie mającą uzasadnionych podstaw.

Agnieszka Góra-Błaszczkowska Dariusz Pawłyszczko Ewa Stefańska

(P.H.)

[a.ł])